

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De efficacia aquae benedictae

Johannes <de Turrecremata>

[Augsburg], um 1476

De forma et ministro. Capitulum Quartum

[urn:nbn:de:bsz:31-333198](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-333198)

inquit. Alexander papa quintus a beato petro instituit ut aqua
sale benedicet / ad aspergendū populū & habitacula eorū. Illorum
vixq; exemplo quo heliseus propheta sal in aquā misit & misisse legit
ut condimento hoc fontes amari in dulcedinem verterētur.

Samuel 1. & A. p. p. l. v. oravit et
aspexit eos dicens. Quare
sunt aqua et effundunt in
profectu d. d. & d. d. d. d.

De forma & ministro. Capitulum Quartum.

Queruz huius sacramentalis materia quomodo assignata
est aqua sale conspersa: quod quomodo ex triplici consideratione
colligi potest. Primo quidem ex consideratione finis ad quem di-
citur fuisse instituta. Quia enim hostis nostri impugnationis aggressus
sit generalis: iuxta illud **Job. vij.** Militia id est pugna est vita hominis
super terram decuit ut remedium institutum contra dyaboli impugnationem in
materia daretur cuius quod facilius ubique terrarum inveniri posset cuius modi
est aqua & sal. **Secundo** ex consideratione cause principalis: unde omnis vir-
tus sacramentorum sacramentalium emanat. Admiscet igitur sal
aqua ad significandum coniunctionem verbi dei cuius humana natura ex cuius
virtute verbi & munere efficacia dependet omnium quibus in ecclesia vti-
mur ad animarum salutem. Siquidem sicut aqua ratione labilitatis humanam
naturam deservit. Ita dei filius dei sapientia per salis species designatur. Quia
propter virtutes conservativas a corruptione mentes enim quas possidet in-
corruptibiliter servat: tunc ratione virtutis condicendi: nulla enim otem-
platio dulcis: nulla doctrina suavis: nulla denique deo grata opera
nisi sint divine sapientie condimento suffulta. **Unde apostolus i. corinthios ij.** Pre-
dicamur christum dei virtutes dei sapientiam. **Et glossa ordo. super illud. iij.**
Regum. ij. Afferte michi vas novum & mittite in illud sal: dicit ita.
Sal id est sapientia in vase fictili id est in corpore humano: aquas sanat id
est populum in dulcedine delectationis et bonorum operum per culti incarna-
tionem fecundat actus. **Tercio** ex parte similitudinis & represen-
tationis ad ea quibus dyabolus a mentis domicilio repellitur. con-
venienter aqua sale conspersa huius sacramentalis materia assigna-
tur. Duo enim dicuntur expellere peccatum de anima et ita dyabo-
lum per peccatum in ea regnantem. videlicet lacrimarum effusio quae
per aquam intelligitur. & sapor siue effectus celestis sapientie quae salis no-
mine designatur. **De qua sapientia Bernardus in sermone super Gal. ait.**
Invenisti plene sapientiam: si desinas peccata potestate vite. Si-
presentis seculi parvipendas. si eterna toto desiderio concupiscas.
Istis quippe duobus mens interius a dyaboli potestate liberatur.

Unde vult h. p. Constat quod dicitur
aq. & sal. Item fons d. & h. m. d. d.
Dulce est sicut & p. p. p. p. p. p.
h. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d. d.
admirabile d. d. d. d. d. d. d. d. d.

ps. 118
m. d. d. d.

scz dolore p̄teritorz & amore vite celestis: qui secum portat firmi-
tatez itez non offendendi. In cui⁹ figura Magdalena clauissima
p̄cessit: & qua lacumante & celesti amore flagrante septem demo-
nia virtute dominica expulsa legitur luce . viij . **Oñ Hugo de sancto**
vidē . ubi sup̄ sic dicit . **Hec est autē sanctificatio hui⁹ sacramenti q̄**
aqua significat penitentia de p̄teritis . Sal discretōem & cautelam
de futuris . q̄ duo si simul misceantur amara consciētia vertitur in
dulcedinem atq; illusiones & inuestatōes demonuz amplius ei nō
dominantur: hec ille . Circa illud ibi iste doctor huius auctoritas
in principio aquaz benedictam nominat sacramentuz / post eut
sermo: in quo ostendit ut ibi sacramentum pro signo sacramen-
tali est positum . c . vij . Forma vero hui⁹ sacramentalis cōueni-
enter traditur expressa in verbis preces diuinas continentibus:
& signo crucis quibus aqua exorāatur & benedicit: ut puta . cum
dicitur exorāso te creatura aque in nomie dei patris omnipoten-
tis / et in nomine ihesu cristi filij eius domini nostri + & in virtute
spiritus sancti — ut fias aqua exorāata ad effugandam omnem
potestatem inimici / & ipsum inimicum eradicare: & explantare va-
leas cum angelis suis apostatis per virtutem eiusdem domini no-
sti ihesu cristi . qui venturus est iudicare viuos & mortuos & secu-
lum per ignem Amen . **P**ro cuius intellectu notandum q̄ si-
cut diffinitio debet indicare totū esse rei si fuerit perfecta: ita per
formā sacramenti siue sacramentalis debet innotescere totū quod
ad sacramentale pertinet . **P**ertinent autē ad ratōem eius multa .
videlicet quatuor genera causarū sicut supra patuit . **A**ctus autē
cum materia tanguntur cum dicitur . **Exorāso te creatura aque**
Causa vero principalis vnde hoc sacramentale efficacā habz tan-
gitur cum subditur / in nomie dei patris: et in nomie filij ihesu cru-
sti domini nostri: et in virtute spūs sancti . Ceterum quia omnis
virtus sacramentalium sicut & sacramentoz dependet ex virtute
passionis cristi: ideo additur crucis assignatio . Simis autē ad quez
est ordinatuz sacramentale hoc expunitur cum additur / ut fias
aqua exorāata / ad effugandam omnem potestatem inimici . Et
similis forma verborum tangitur in exorāatione salis / ut patet
intuenti formalia exorāsmorum **M**inister vero huius sacramen-
talis quantum ad materiam consecrandam secundum consuetu-
dinem nunc generaliter obseruatam in ecclesia est sacerdos quod
in ecclesia colligitur ex isto decreto **A**lexādi pape de consecra-

De forma

De ministro

vi. iij. c. Aquam sale consperfas. diuinis sic pplis benedicimus ut
ea cuncti aspersi sanctificentur et purificentur: quod hoc et omni-
bus sacerdotibus faciendum esse mandamus. **Idem ille.** Ecce quod
benedictionis et sanctificationis huius aque ministerium ipso de-
creto semel sacerdotibus demandatur

De effectu et utilitate aque. Capitulum v.

*Illius de quibus supra
dicitur multum et habet per se
et de quibus supra dicitur*

Institutione / materia / forme ac ministerio huius sacramenti con-
uenienter ostensa: circa effectum et eius utilitatem iam aliquid vi-
dendum est. Est siquidem aqua benedicta diuinorum consecras-
ta sermonum aptitudine / et amplitudine diuine virtutis: mul-
tum utilis et fructuosa. **Cum primo:** quia si nullius esset virtus
ut quidam heretici / diuine largitatis beneficijs ingrati damna-
biliter dogmatisant: frustra in ecclesia fieret: vanaque esset huius be-
nedictio. **Cum secundo:** quia populi vniuersalis ecclesie toto quasi or-
be: huiusmodi quasi aque utum cum deuotione obseruans: verba
ista tam in eius benedictione quam in eius aspersione proferret que effe-
ctum multiplicem denotant fieri per eas: quod asserere de sancta ec-
clesia prophetarum est: que in urbibus suis a spiritu sancto credit guber-
nari. **Cum tertio:** nam aque benedictione efficaciam multa testantur
miracula varijs exemplorum spatia vulneribus: que mendosa pro-
fiteu saculegum esset / et blasphemiam diuine virtutis videretur
sanare. **Est igitur notandum quod multiplex est utilitas siue virtus**
aque benedictione: put colligitur ex verbis formalibus benedictionis
huius aque suprapositis: alijsque in sacramentalibus positus. **Atque**
ex decreto alexandri primi de conse. di. iij. c. Aquam sale consper-
sam populis benedicimus: ut ea cuncti aspersi sanctificentur et puri-
ificentur: quod et omnibus sacerdotibus faciendum esse mandamus.
Nam si cinis vituli aspersus populum sanctificabat atque mundabat
Et si sale aspersa per heliseum sterilitas aque sanata est: quanto
magis precibus sacratis sterilitatem auferet rerum humanarum
et coimquatos sanctificat et purgat / et cetera bona multiplicat
et insidias dyaboli auertit: et a fantastiis versucijs homines defen-
dit. **Idem ille:** Ex quibus decem effectus aque benedictione colligi
possunt. **Primus est pfugatio siue ppulsio spiritus immundi / vir-**
tus enim diuina que in exorcismis est ad appellendum efficax in-
uestatio demonum hostis nostri et arcenda. De qua aug. libro de

pfugatio ad pulsis spiritus immundi

ab omni

fi